

TICĪBA, MĪLESTĪBA, CERĪBA – trīs dzīves pakāpes cilvēces attīstības gaitā

Nirnberga, 1911. gada 2. decembris

Šovakar un rītvarak mēģināsim aplūkot no okultisma redzespunkta cilvēka būtņi mūsdienās un tuvākajā nākotnē. No dažiem norādījumiem, kurus es šajā grupā jau esmu sniedzis un kurus jūs arī citādi varējāt dzirdēt, jūs būsit sapratuši, ka mēs pašlaik atrodamies kādas jaunas atklāsmes, jaunas vēsts priekšā, kas tiek sludināta cilvēcei. Mēs vislabāk varēsim saprast to, kam jānotiek mūsdienās, ja pievērsīsimies pēdējiem cilvēces attīstības posmiem un salīdzinām šo jauno atklāsmi ar divām citām svarīgām atklāsmēm, kuras cilvēce savulaik jau ir saņēmusi.

Protams, mēs aplūkosim tikai tās atklāsmes, kuras laika ziņā ir mums vistuvākās. Šīs trīs atklāsmes, par kurām ir runa, – tā, kura tuvojas pašlaik, un divas citas, kuras jau tika sniegtas iepriekš, – vislabāk var saprast salīdzinājumā ar augoša bērna attīstību, tātad – ar cilvēka kā tāda attīstību.

Ja mēs rūpīgi pavērosim bērnu, mums būs jāatzīst, ka, ienākot pasaulē, sākumā viņš ir pilnīgi atkarīgs no apkārtējo cilvēku rūpēm; viņš vēl nav spējīgs nedz kaut kā izpaust savas sajūtas, nedz arī skaidrās domās izteikt to, kas rosās viņa dvēselē. Bērns vēl nevar runāt, nevar domāt. Viss, kam ar bērnu jānotiek, jāorganizē tiem cilvēkiem, kuri ir uzņēmuši viņu savā lokā. Pēc kāda laika bērns sāk runāt. Kurš tagad precīzi vēro – un tas jau ir minēts manā nelielajā grāmatiņā "Par bērna audzināšanu no garazinātnes viedokļa" –, tas redz, ka vispirms bērns sāk runāt; viņš mācās runāt, atdarinot savus tuviniekus, un būtībā šai laikā viņam vēl nepiemīt spēja, tā teikt, ar domām aptvert savu valodu. Tātad valoda bērnam nerodas no domām, bet gan gluži otrādi: runājot bērns mācās domāt; neapzinātu sajūtu vadīts viņš pakāpeniski iemācās saprast to, ko runā. Tātad mēs atklājam bērna attīstībā trīs citu citam sekojošus periodus: pirmo periodu, kad bērns nevar nedz runāt, nedz domāt, viss, kas ar viņu notiek, tiek regulēts no ārpuses; otro periodu, kad bērns var runāt, bet vēl nevar domāt, un trešo periodu, kad bērns mācās paša izteiktās domas aptvert ar savu apziņu. Ar šiem bērna attīstības periodiem var salīdzināt to, ko ir izgājusi visa cilvēce kopš aptuveni pusotra gadu tūkstoša pirms Kristus, tad cauri visiem kristīgajiem laikiem un kas tai vēl jāiziet nākotnē.

Pirmā atklāsmē attīstības procesā esošai cilvēka dvēselei, par kuru mēs šeit varam runāt, ir atklāsmē, kas ir nākusi no Sinaja kalna un radusi savu izpausmi Mozus desmit baušļos. Tas, kurš dziļāk pārdomās šīs atklāsmes īsto nozīmi, tieši šajos desmit baušļos ieraudzīs kaut ko visai brīnumainu. Tagad šīs lietas jau pieder, tā teikt, pie cilvēka ikdienišķā garīgā īpašuma, par kuru viņš vairs īsti nepiedomā. Ja viņš tomēr sāktu pārdomāt, tad viņam būtu sev jāsaka: "Dīvaini, šajos desmit baušļos ir dots kaut kas tāds, kas, kopš tas ir dots, pavada cilvēci tās attīstības gaitā kā likums un kas principā arvien vēl ir likumdošanas pamatā visās pasaules valstīs, kuras ir pamazām pievienojušās vai pievienojas jaunākai kultūrai pēdējo gadu tūkstošu gaitā. Kaut kas visaptverošs, lielisks, universāls tika atklāts cilvēcei, kad tai tika pateikts: garīgajā pasaulē ir kāda pirmbūtne, kurai šeit, uz Zemes, atbilst tās attēls – cilvēka Es, un šī pirmbūtne var ienākt, ieplūst cilvēka Es'ā tādējādi, ka cilvēks var sekot šīm normām, šiem likumiem, kas ir doti desmit baušļos, tā teikt, "staigāt Dieva priekšā"."

Otra atklāsmē notika caur Golgātas mistēriju. Ko mēs varam teikt par Golgātas mistēriju? Tieši tāpat, kā mums visa fiziskā cilvēce jāiedomājas atvasināta no viena Zemes cilvēku pāra, un šī fiziskā cilvēce jāsaprot tikai kā tādu, kas paaudzi pēc paaudzes radusies no šī cilvēku pāra, tā mūsu vērtīgākais īpašums – augstākais, kam Zemes attīstības gaitā arvien dziļāk un dziļāk jānolaižas mūsu Es'ā, ja mēs to pareizi izprotam, – jāatvasina no Golgātas mistērijas.

Ja mēs atvasinām cilvēku asinsradniecību, cilvēces miesisko kopību no cilvēku pāra, no Ādama un Ievas, kuri kādreiz stāvējuši uz Zemes kā fiziskas personības, kā cilvēces pirmvecāki, – lai arī senbreju tradīcija šajā ziņā atšķiras no mūsdienu dabaszinātniskiem uzskatiem, tas šoreiz nebūtu svarīgi, – tad mums sev jāsaka: tas, kas kā cilvēciskās asinis plūda cilvēku dzīslās, izriet no šī sākotnējā pāra. Savukārt, no otras puses, mēs varam teikt, ka tas, ko mēs kā visvērtīgāko dārgumu varam uzņemt savā dvēselē, kā vissvētāko, visdārgāko īpašumu, kas veic cilvēka dvēselē nepārtrauktu brīnumu, ko mēs varam uzņemt kā apziņu par to, ka mūsu dvēselē var dzīvot kaut kas augstāks par mūsu parasto es, tātad, ja mēs to, kas ir cilvēka dārgākais dvēseles īpašums, kam jātop it kā par cilvēka dvēseles asinīm, ja mēs gribam izpētīt tā izcelsmi, tad mums jānonāk pie tā, kurš ir augšamcēlies no Golgātas kapa. Jo tas, kurš toreiz ir

augšāmcēlies, dzīvo tālāk tajās cilvēku dvēselēs, kuras ir piedzīvojušas iekšējo pamošanos, – tāpat kā Ādama un Ievas asinis dzīvo tālāk miesīgos cilvēkos. Augšām-cēlušais Kristus mums jāuzlūko kā sava veida pirmtēvs, kā garīgais Ādams, kurš ienāk to cilvēku dvēselēs, kuri piedzīvo šo pamošanos, un atklāj viņiem viņu pilnīgo Es, to, kas pienācīgi atdzīvina un rosina viņu mazo es. Tāpat kā Ādama miesīgā dzīvība plūst cilvēku fiziskajās miesās, tā tas, kas ir izcēlies no Golgātas kapa, plūst to cilvēku dvēselēs, kuri atrod pie tā ceļu. Tā ir otra atklāsme, kas tika dota cilvēkiem līdz ar vēsti par to, kas ir norisinājies kā Golgātas mistērija.

Ja ar desmit baušļiem cilvēkiem tika dots kaut kas tāds, kas vadīja viņus no ārpuses, tad mēs varam salīdzināt šo vadību no ārpuses ar to, kas notiek ar bērnu, pirms tas var runāt un domāt. To, ko bērns veic viņa apkārtnē, senbreju likums veica cilvēcē, kura kā tāda noteiktā ziņā vēl nevarēja nedz runāt, nedz domāt. Taču cilvēce ir iemācījusies runāt, citiem vārdiem sakot, iemācījusies kaut ko tādu, ko var salīdzināt tikai ar bērna runas mākas apgūšanu, tas ir: cilvēce ir saņēmusi vēsti par Golgātas mistēriju Evaņģēlijos. Un to, kā cilvēkiem vispirms Evaņģēliji bija jāsaprot, var salīdzināt ar bērna mācīšanos runāt. Caur Evaņģēlijiem cilvēku dvēselēm un cilvēku sirdīm atklājās tāda Golgātas mistērijas izpratne, kas bija saistīta ar jūtām, ar sajūtām, ar tiem dvēseles spēkiem, kas mūsos atdzīvojas, kad mēs ļaujam sevi iespaidot gan lielo mākslinieku radītajiem tēliem un ainām no Evaņģēlijiem, gan arī tradicionāliem gleznojumiem, kuros ir attēlots, kā gani vai gudrie ķēniņi pielūdz bērnu, vai ir atainota bēgšana uz Ēģipti utt. Tas, kas tad ienāca pasaulē, kam cilvēki kopš tā laika jāva iedarboties uz savām dvēselēm, izriet vispirms kārtām no Evaņģēlijiem; tas ir nonācis līdz cilvēku izpratnei tādējādi, ka cilvēki it kā iemācījās runāt par Golgātas mistēriju. Un pašlaik mēs ejam pretī trešajam laikposmam, kuru var salīdzināt ar to bērna dzīves periodu, kad viņš mācās uztvert to domu saturu, ko viņš izsaka runājot, un var novest tās līdz savai apziņai. Mēs ejam pretī tai atklāsmei, kas atklās mums pilnīgu Evaņģēliju saturu: domu saturu, garīgo un dvēselisko saturu. Jo līdz šim cilvēki ir sapratuši Evaņģēlijus ne vairāk, kā bērns saprot valodu, pirms iemācās domāt. Pasaulvēsturiskā ziņā cilvēkiem ar garazinātnes palīdzību jāiemācās domāt Evaņģēliju domu saturu. Evaņģēliju dziļajam garīgajam saturam viņiem jāļauj uz sevi iedarboties tikai tagad. Tas savukārt ir saistīts ar kādu citu lielu notikumu, ko cilvēce var just tuvojamies, un kas ienāks tajā vēl pirms 20. gadsimta beigām. Tas ir notikums, kuru mēs varam raksturot sekojoši.

Atgriežoties pie Golgātas mistērijas, jāsaka, ka tas, kurš kā Kristus ir augšāmcēlies no Golgātas kapa, turpmāk paliek Zemes tuvumā, paliek saistīts ar Zemi tādējādi, ka var tieši pārņemt ikviena atsevišķa cilvēka dvēseli un ikviena cilvēka dvēselē modināt Es apziņu augstākai esamības pakāpei. Šai ziņā var teikt, ka Kristus kļuvis un kopš tā laika palicis par Zemes garu. Taču mūsu laikā notiek kāda īpaša izmaiņa Kristus attiecībās ar cilvēci, kas ir saistīta ar to, ko jūs jau vairāk vai mazāk zināt, proti, ar Kristus jauno atklāsmi cilvēkiem. Šo jauno atklāsmi var raksturot vēl citādi. Šeit katrā ziņā jāņem vērā tas, kas notiek, kad cilvēks iet cauri nāves vārtiem. Tas, kas tagad tiks pateikts, līdz šim nevarēja tikt attēlots grāmatās.

Kad cilvēks ir izgājis cauri nāves vārtiem un izdzīvojis laiku, kad viņš var atskatīties uz līdzšinējo Zemes dzīvi, izdzīvojis šo laiku līdz tam brīdim, kad viņš atstāj savu ētermiesu un pāriet kamalokā, tad viņš nostājas divu veidolu priekšā. Parasti tiek minēts tikai viens no šiem veidoliem, bet pilnības labad mēs varam teikt – un tas, ko es tagad stāstu, ikvienam patiesam okultistam ir realitāte –, ka pirms kamalokas perioda cilvēks nostājas divu veidolu priekšā. Tas, ko es tagad stāstu, attiecas, protams, tikai uz Rietumu cilvēkiem un uz visiem tiem, kuriem pēdējo gadu tūkstošu gaitā ir bijis sakars ar Rietumu kultūru. Tātad pēc nāves cilvēks nostājas divu veidolu priekšā: viens no tiem ir Mozus – cilvēks zina pavisam skaidri, ka viņš stāv Mozus priekšā –, kurš rāda viņam likumu plāksnes; Viduslaikos to sauca par "Mozu ar stingro likumu", – un cilvēks savā dvēselē pilnīgi skaidri apzinās, kādā mērā viņš līdz pat savas dvēseles dziļākajiem dziļumiem ir novirzījies no likuma. Otrs veidols ir tas, ko sauc par "Ķerubu ar ugunīgo zobenu", kurš tad lemj par šīm novirzēm. Tas ir cilvēka pārdzīvojums pēc nāves, tā kā garazinātnes ziņā mēs varam teikt: tas, kas nāk cilvēkam pretī šajos divos tēlos, – Mozus tēlā ar stingro likumu un Ķeruba tēlā ar ugunīgo zobenu –, ir viņa karmiskā konta saturs.

Mūsu laikā attiecībā uz šo faktu sākas izmaiņas, un tās ir visai nozīmīgas izmaiņas. To var raksturot šādi: mūsu laikmetā Kristus kļūst par karmas Kungu. Kristus iestājas cilvēces Tiesneša amatā.

Iztēlosimies šo faktu precīzāk! Mēs taču zinām no garazinātnes, ka mums visiem ir karmisks konts, ka mums par noteiktiem darbiem, kuri ir ierakstīti vienā mūsu konta grāmatas pusē, – par visiem gudriem darbiem, par visiem skaistiem darbiem, par visiem labiem darbiem – jāpiedzīvo noteikts karmisks izlīdzinājums, taču tas pats attiecas arī uz visiem ļauniem, pretīgiem, nepatiesiem darbiem un domām.

Tagad, no vienas puses, svarīgi ir tas, ka turpmākajās savas Zemes dzīves gaitās cilvēks izlīdzina šo karmas kontu pats sevis dēļ, taču svarīgi ir arī tas, ka to, kas jāizlīdzina ar labiem un skaistiem darbiem, viņš var izlīdzināt dažādi. Nav jau viennozīmīgi noteikts, kā mēs nākamajā dzīvē varam izlīdzināt savus jaunus darbus. Pieņemsim, ka kāds būtu izdarījis šādu vai tādu jaunu darbu; lai izlīdzinātu šo jaunumu, viņam jāizdara kaut kas labs. Taču šo labo viņš var veikt divējādi: vai nu tā, ka pieliekot noteiktas pūles viņš izdara labu tikai nedaudziem cilvēkiem, vai arī tā, ka ar to pašu piepūli nes svētību daudziem cilvēkiem. Lai mūsu karmas konts nākotnē tiktu izlīdzināts tieši šādi, mums ir jāatrod ceļš pie Kristus. Tad nākotnē mēs tiksim iekļauti tādā pasaules kārtībā, kurā mūsu karmas izlīdzinājums sniegs iespējami lielāku svētību cilvēkiem visos atlikušajos Zemes pastāvēšanas laikos. Par to, lūk, rūpēsies tas, kurš, sākot ar mūsu laiku, kļūs par karmas Kungu. Tas būs Kristus uzdevums.

Ar cilvēku darbu Tiesneša amata nodošanu Kristum ir saistīts tas fakts, ka līdz ar to Kristus sāk tieši iejaukties cilvēku likteņos. Kaut arī ne fiziskajā miesā, bet tomēr Kristus piedalīsies Zemes cilvēces likteņu veidošanā. Katrā ziņā to varēs uztvert tie cilvēki, kuri arvien vairāk apgūs spēju uztvert pārjuteklisko Kristu. Būs, piemēram, cilvēki, kuri, paveikuši kādu darbu, izjutīs vēlēšanos no tā nedaudz distancēties, jo viņos uzausīs kāda īpatnēja, sapnim līdzīga aina, kurā viņi redzēs paši sevi darbojamies, lai arī nevarēs atcerēties, ka kādreiz būtu darījuši kaut ko tādu. Sākot ar 20. gadsimtu un nākamo triju gadu tūkstošu gaitā šādu cilvēku kļūs arvien vairāk un vairāk. Taču tie, kuri nav sevi sagatavojuši tam, ka kaut kas tāds ienāks cilvēces attīstībā, varēs uztvert to tikai kā jucekļīgas fantāzijas vai arī kā slimīgas dvēseles izpausmi. Savukārt tie, kuri ar garazinātnes palīdzību būs pietiekami sagatavojušies šai jaunajai, trešajai atklāsmei, kas ienāk cilvēcē mūsu laikā, zinās, ka tās ir jaunās briestošās cilvēku spējas, kuras ļauj viņiem raudzīties garīgajā pasaulē. Un viņi zinās, ka aina, kas ir parādījusies viņu dvēseles priekšā, ir viņu veiktā darba karmisks izlīdzinājums, kam būs jānotiek kādreiz nākotnē – šajā dzīvē vai nākamajās Zemes dzīvē –, lai izlīdzinātu to, ko viņi ir pastrādājuši. Īsi sakot, cilvēki arvien vairāk apgūs spēju it kā sapnī raudzīt to karmisko izlīdzinājumu, izlīdzinošo rīcību, kurai jānotiek nākotnē. No šī fakta mēs varam secināt, ka pašlaik arī drīkst teikt līdzīgi Jānim Kristītājam pie Jordānas: "Mainiet savu attieksmi pret pasauli, jo nāk jauni laiki, kad cilvēkos pamostas jaunas spējas."

Nākotnes cilvēcei šī karmas uztvere būs iespējama arī pateicoties tam, ka aprakstītajā ainā cilvēkam pretī nāks Kristus ēteriskā veidolā, īstais Kristus, kāds Viņš pašlaik dzīvo astrālajā plānā. Lai arī Viņš neiemiesojas fiziskajā miesā, tomēr parādās uz Zemes un ir uztverams ar jaunajām cilvēku spējām kā padomdevējs, kā to cilvēku aizstāvis, kuri ir vientuļi savā dzīvē un kuriem ir nepieciešams padoms, palīdzība vai mierinājums. Nākotnē būs tā, ka viena cilvēka palīdzība otram kļūs arvien nenozīmīgāka un bezvērtīgāka, jo arvien vairāk pieaugs individuālisms un katrs arvien vairāk pievērsīsies savai individuālai dzīvei. Nāks laiks, kad arvien mazāk būs iespējams, kā tas dabiski bija senajos laikos, ka viens cilvēks varēs veicinoši iedarboties uz cita cilvēka dvēseli. Toties šur un tur parādīsies lielais Padomdevējs ēteriskajā veidolā.

Labākais padoms, ko cilvēkiem var dot nākamajiem laikiem, ir stiprināt savu dvēseli, lai, attīstoties pretī nākotnei, viņi arvien vairāk to apzinātos. Tas viņiem noderēs jau šajā inkarnācijā – tas noteikti attiecas jau uz mūsdienu jaunatni –, vai arī nākamajā. Jaunas cilvēcē pamodušās spējas ļaus cilvēkiem pazīt lielo Padomdevēju, kurš nākamajai cilvēcei reizē būs arī karmisks Tiesnesis. Mums jāiemācās atpazīt Kristu Viņa jaunajā veidolā.

Cilvēkiem, kuri jau tagad gatavojas šim 20. gadsimta notikumam, nebūs svarīgi, vai tad, kad šis Kristus notikums izvēršīsies plašāk, viņi būs iemiesoti fiziskajā miesā vai izgājuši cauri nāves vārtiem, jo tie, kuri, būdami šajā pasaulē sagatavojušies Kristus notikumam, būs izgājuši cauri nāves vārtiem, varēs arī pēc nāves saglabāt pareizu izpratni un attieksmi pret to, ko nevarēs tie, kuri būs palaiduši garām trešo atklāsmi, t.i., garazinātņi, jo sagatavošanai šī notikuma uztverei ir jānotiek šeit, fiziskajā miesā. Tik tiešām, tas, kas fiziskajā plānā nekad nav dzirdējis par Kristus notikumu, nevar gūt par to izpratni starp nāvi un jaunu piedzimšanu; tam būs jāgaida, kamēr viņš, atkal nokļuvis fiziskajā plānā, tiks tam sagatavots.

Tātad cilvēks – vienalga, kad viņš mirst šajā inkarnācijā, – atrodas lielā raksturotā notikuma priekšā, ko mēs saucam par Kristus stāšanos Tiesneša amatā, jeb, citiem vārdiem sakot, iespējas priekšā Kristum ēteriskajā miesā no astrālā plāna tieši piedalīties cilvēces attīstībā, būt redzamam starp cilvēkiem, parādīties te vienā, te citā vietā.

Cilvēces attīstībai piemīt tā īpatnība, ka senas, ar garīgo attīstību ne visai saistītas cilvēku īpašības arvien

vairāk un vairāk zaudēs savu nozīmi. Pārlūkojot cilvēces attīstību kopš Atlantīdas katastrofas, mēs varam teikt, ka no lielām atšķirībām starp cilvēkiem, kas izveidojās Atlantīdas laikos, mūsdienu cilvēcē ir pārgājušas tās, kuras mēs apzīmējam kā rasu atšķirības, un noteiktā ziņā mēs vēl varam runāt par seno indiešu rasi, par senpersiešu rasi, par ēģiptiešu rasi, par grieķu-latīņu rasi, pat vēl mūsdienās mēs varam runāt par sava veida piekto rasi, taču jau tagad rasu jēdziens sāk zaudēt savu sākotnējo nozīmi attiecībā uz cilvēci. Nebūs vairs tā, kā tas, piemēram, bija senajos laikos, kad katra kultūra tika būtiski sagatavota kādā noteiktā teritorijā, kas arī veidoja tās centru. Sestās kultūras veidošanā, kas sekos mūsējai, piedalīsies visas rases. Tie, kuri būs apguvuši garazinātņi, nāks sestajā laikposmā un dibinās pāri visai Zemei jaunu kultūru, kura vairs nebalstīsies uz rasu jēdzienu, kurā rasu jēdzienam vairs nebūs nekādas nozīmes. Tādēļ tik svarīgi ir tas, ka antroposofija izplatās starp cilvēkiem kā mācība visiem – bez jebkādam rasu, nāciju un dzimtu atšķirībām. Īsi sakot, tas, kam šolaik vēl ir kāda nozīme majas pasaulē, ārējā telpiskumā, nākotnē zaudēs šo nozīmi. Tas mums, attīstoties turpmāk kopā ar mūsu garazinātņisko kustību, pamazām jāiemācās saprast. Sākumā (teosofu aprindās) tas vēl netika saprasts. Mēs redzam, ka citādi viscaur atziņu pelnījusi Olkota grāmata "Budiskais katehisms" rada iespaidu, it kā rases līdzīgi ratiem vienmēr nemainīgi ripo uz priekšu. Taču īstenībā šie jēdzieni zaudēs savu nozīmi tuvākajā laikā, un mums ir jābūt skaidrībā par to, ka antroposofiskā kustība šai ziņā iet attīstības priekšgalā un ka, gatavojot sesto kultūru, mēs vairs nedrīkstam piešķirt nozīmi rasu jēdzienam.

Tāpat viss telpiski ierobežotais zaudēs savu nozīmi. Tādēļ tas, kurš saprot cilvēces attīstības pilno jēgu, sapratīs arī to, ka Kristus parādīšanās nākamo triju gadu tūkstošu gaitā nedrīkst būt fiziskajā miesā, t.i., telpiski ierobežotajā miesā, kas taču neizbēgami katrā brīdī var atrasties tikai kādā noteiktā vietā. Ja arī satiksmes līdzekļi tiktu ļoti attīstīti un kādam cilvēkam Dienvidamerikā būtu vajadzīga palīdzība, bet tajā brīdī Kristus atrastos Eiropā, tad viņam, ja viņš būtu ierobežots savā fiziskajā miesā, vajadzētu kaut kādā veidā, kaut vai ar gaisa balonu pārlidot uz Dienvidameriku, lai tur sniegtu palīdzību. Lai arī cik ātri cilvēki iemācīsies pārvietoties telpā, tomēr Kristus vienmēr būtu ierobežots un varētu veikt tikai to, ko var veikt kāda būtne fiziskajā miesā. Bet Viņš nebūs ierobežots ar fizisko miesu, kas var atrasties vienā brīdī tikai vienā vietā. Viņš varēs palīdzēt vienlaicīgi gan vienā, gan citā vietā, jo Viņš ir garīga būtne, kura nav saistīta ar telpu. Tāpat tas, kuram ir vajadzīga palīdzība vienā Zemes malā, varēs to saņemt tieši no Kristus tai pašā brīdī, kad to saņems arī kāds cits cilvēks kādā citā pasaules malā. Jaunā Kristus parādīšanās nav saistīta nedz ar telpas, nedz ar miesiskā, fiziskā ķermeņa ierobežotību. Tikai tas, kurš negrib izprast cilvēces spiritualizācijas procesu, var iedomāties mūsdienās Kristus būtņi, saistītu ar fizisko miesu.

Tādējādi mēs esam raksturojuši trešo atklāsmi un to, kā šī trešā atklāsmē jau tagad palīdz mums izskaidrot Evaņģēlijus. Evaņģēliji ir valoda, un garazinātne ir Evaņģēliju domu saturs. Kas bērns valoda ir salīdzinājumā ar tā pilno apziņu, tas reiz pasludinātais Evaņģēlijs ir salīdzinājumā ar jauno atklāsmi, kas nāk tieši no garīgās pasaules, proti, ar garazinātņi.

Arvien skaidrāk apzinoties savu piederību antroposofiskai kustībai, mums, no vienas puses, jāizjūt pateicība garīgajai pasaulei par šādu pagodinājumu, proti, par to, ka mūsu sirds ir spējīga atsaukties uz tās atklāsmi, taču, no otras puses, mums arī jāapzinās, ka šis pagodinājums ir saistīts ar noteiktu uzdevumu, pat ar pienākumu, proti, ar pienākumu tiekties arī pēc šīs jaunās atklāsmes izpratnes, kura kā trešā nostājas blakus pasludināšanai no Sinaja kalna un Golgātas notikumam. Šis jaunās pasludināšanas uzdevums ir ļaut cilvēkiem iepazīt sevi visā pilnībā, norādīt uz to, ka tas, ko cilvēks parasti apzinās kā sevi, ir apņemts vēl ar citām cilvēciskās dabas sastāvdaļām, kurām ir svarīga nozīme visā cilvēka dzīvē. Un ir svarīgi, lai mēs iemācītos no dažādiem redzespunktiem izprast, kas ir šis cilvēkbūtnes sastāvdaļas jeb locekļi.

Šodien mēs gribam dažos vārdos pārrunāt šo cilvēkbūtņi, proti, sākot ar tās visdziļāko, visintīmāko jomu, ar tās kodolu jeb Es. Tāpat, vispirms mēs aplūkosim šo Es, šo cilvēka būtības centru. Kā tuvāko tā apvalku mēs atrodam kaut ko tādu, ko mēs samērā abstrakti esam nosaukuši par astrālo miesu. Virzoties tālāk uz āru, mēs atrodam t.s. ētermiesu un vēl tālāk – fizisko miesu. Bet, vērojot reālo dzīvi, mēs varam vēl citādi runāt par šiem cilvēka apvalkiem. Un mēs gribam šodien aplūkot kaut ko tādu, kas ir aizgūts tieši no dzīves, un, kaut arī tas var tikt atpazīts tikai ar okultismam pieejamiem priekšstatiem, saprast to var ikviens, kurš spēj bez aizspriedumiem vērot pašu dzīvi. Dažs labs t.s. dabaszinātniskā pasaules uzskata augstprātīgais piekritējs šolaik saka: "Ticības laiki cilvēcei jau sen ir garām, ticība atbilst cilvēces bērniības pakāpei, mūsu laikā cilvēce ir izaugusi līdz zināšanai; šodien viss ir jāzina, nekam vairs nedrīkst vienkārši ticēt."

Tas var izklausīties visai prātīgi, un tomēr šajos vārdos nav nekā prātīga, jo, runājot par šādām lietām, jāuzdod vēl daži citi jautājumi, nevis tas vien, vai attīstības gaitā cilvēcei mūsu laikā radās iespēja gūt zināšanas caur ārējo zinātņi, vai nē. Jāuzdod arī cits jautājums: vai pats ticības fenomens kā tāds kaut ko nozīmē cilvēcei? Vai spēja ticēt nepieder pie cilvēka dabas kā tās neatņemamā sastāvdaļa? Protams, var gadīties, ka šādu vai citādu iemeslu dēļ cilvēki grib atteikties no ticības, atmet to. Taču, tāpat kā cilvēkam dažreiz ir atļauts iedragāt paša veselību, jo vairāk, ka kaitīgās viņa uzvedības sekas neparādās uzreiz, tā varētu būt un tā tas arī ir, ka cilvēki var pieskaitīt ticību pie savu senču nolietotajiem labumiem, taču tas ir tieši tāpat, kā tad, ja viņi kādu laiku neapdomīgi iedragā savu veselību un iztērē viņu rīcībā esošos spēkus. Ja cilvēks mūsdienās noraksta ticību pie nokalpojušiem senču labumiem, tad viņš, pats to neapzinādamies, tomēr smeljas savus dzīvības spēkus no šiem senajiem ticības labumiem, kurus viņš ir iemantojis ar tradīcijām un teiksmām. Tas vispār nav atkarīgs no cilvēka, atmet ticību vai nē, jo ticība ir noteikts spēks cilvēka dvēselē, noteikta spēku summa, kas pieder pie dvēseles dzīvības spēkiem. Nav svarīgi, vai mēs gribam ticēt vai nē, svarīgi ir, ka mums ir nepieciešami tie spēki, kas stāv aiz vārda "ticība" kā dvēseles dzīvības spēki. Cilvēka dvēsele izkalst, iztukšojas un ieslīgst pilnīgā vientulībā, ja tā nekam nespēj ticēt.

Starp citu, ir zināmi cilvēki, kuri arī nestudējot dabaszinātnes bijuši daudz gudrāki par tiem, kuri patlaban pārstāv dabaszinātnisko pasaules uzskatu. Viņi nav teikuši, kā ir pieņemts domāt: "Es ticu tam, ko es nezinu," bet gan: "Es patiesi ticu tikai tam, ko es zinu." Zināšanas ir ticības pamats. Mums ir jāzina, lai mēs varētu attīstīt savās dvēselēs arvien lielāku ticības spēku. Mūsu dvēselē ir jābūt kaut kam, kas var raudzīties pārjutekliskajā pasaulē, kas pievērš visas mūsu domas un priekšstatus pārjutekliskajai pasaulei. Ja mums nav šī spēka, kas stāv aiz vārda "ticība", tad mūsos kaut kas iztukšojas, mēs kļūstam sausi, izkalstam un sačokurojamies kā koku lapas rudenī. Kādu laiku cilvēce vēl var iztikt bez ticības, bet tad vairs nē. Un, ja cilvēce tik tiešām zaudētu jebkādu ticību, tad jau tuvākos gadu desmitos varētu redzēt, kā tas ietekmētu visu attīstības procesu. Pazaudējuši ticības spēkus, cilvēki staigātu apkārt īsti nezinot, ko lai ar sevi iesāk, kā lai atrod savu vietu dzīvē. Īstenībā Neviens nevarētu pastāvēt pasaulē, jo viņu nomāktu neskaitāmas bažas, viņam no visa būtu bail. Īsi sakot, to dzīvību, kas spirdzina mūsu dvēseli kā dzirds avota ūdens, mums var sagādāt tikai ticības spēks.

Tas tā ir tādēļ, ka mūsu būtnes apslēptajos dziļumos, ārējai apziņai neuztverams, atrodas kaut kas tāds, kas aptver mūsu Es, mūsu Es ir tajā ieguldīts, un tas ļauj sevi manīt, ja mēs to neatdzīvinām. Tā ir tā cilvēka joma, kurā dzīvo ticības spēki un kuru mēs tādēļ varam nosaukt par ticības dvēseli jeb, manis dēļ, par ticības miesu. Tas ir tas pats, ko mēs līdz šim vairāk gan abstrakti esam saukuši par astrālo miesu. Ticības spēki ir astrālās miesas svarīgākie spēki, un apzīmējums "ticības miesa" ir tikpat pareizs kā "astrālā miesa".

Otra veida spēku, kam ir jābūt cilvēka būtnes apslēptajās dziļēs, mēs apzīmējam ar vārdu "mīlestība". Mīlestība ir ne tikai kaut kas tāds, kas saista divus vai vairākus cilvēkus ar atbilstošām saitēm, bet gan kaut kas tāds, kas ir nepieciešams arī atsevišķam cilvēkam. Cilvēks, kurš nevar modināt sevi mīlestības spēku, arī iztukšojas un sažūst savā būtībā. Iedomājieties tikai kādu cilvēku, kurš patiešām ir tik pilnīgs egoists, ka nemaz nevar mīlēt, vai tādu, kurš to var samērā maz. Īstenībā ir ārkārtīgi skumji redzēt tādus cilvēkus, kuri nespēj mīlēt, kuri kādā no inkarnācijām pavada savu dzīvi, nespēdami radīt sevī to dzīvo siltumu, kas rodas tikai tad, ja mēs varam kaut ko šajā pasaulē mīlēt. Tik tiešām skumji ir skatīties uz šīm sausajām un izkalstušajām būtnēm, jo mīlestības spēks ir dzīvības spēks, kas aizdedzina mūsos un uztur pie dzīvības ko tādu, kas atrodas mūsu būtnes vēl dziļākās dziļēs nekā ticība.

Un, tāpat kā mēs esam ieguldīti ticības miesā, kuru mēs, raugoties no cita redzespunkta, dēvējam arī par astrālo miesu, tā mēs esam ieguldīti arī mīlestības miesā, kuru mēs garazinātnē esam iemācījušies saukt arī par ēterisko vai dzīvības miesu. Jo spēks, kas darbojas augšup no mūsu būtnes dziļumiem, no mūsu ētermiesas, izpaužas tādējādi, ka cilvēks var mīlēt visās esamības pakāpēs. Ja cilvēks varētu absolūti padzīt no sevis mīlestības spēku, – īstenībā to nevar arī egoistiski noskaņots cilvēks, jo, paldies Dievam, pie egoistiskām tieksmēm pieder arī spēja kaut ko mīlēt. Teiksim, kāds, kurš vairs neko citu nevar mīlēt, bieži vien sāk mīlēt naudu un tādējādi aizstāj īstās mīlestības svētību vismaz ar egoisma radīto mīlestību, – tad šis apvalks, kas tiek uzturēts ar mīlestības spēku, pavisam saruktu un cilvēkam būtu jāmirst no mīlestības trūkuma! Patiešām cilvēkam būtu fiziski jāmirst no mīlestības trūkuma. Mīlestības spēka izsīkšana ir tas pats, ko mēs varam nosaukt par ētermiesas spēka izsīkšanu, jo ētermiesas ir reizē mīlestības miesa.

Tātad cilvēkbūtnes viduspunktā, cilvēka centrālajā kodolā mums ir Es. Šis Es ir apņemts ar savu tuvāko apvalku – ticības miesu, un ticības miesa, savukārt, ir apņemta ar mīlestības miesu.

Virzoties tālāk, mēs atradīsim vēl vienu spēku grupu, kas mums ir nepieciešami dzīvē. Ja mēs nevaram tikt pie šiem spēkiem, pavisam nevaram tikt, tad tas ļoti zīmīgi izpaužas mūsu ārējā izskatā. Tas, kas mums dzīvē ir nepieciešams kā stiprs atdzīvinošs spēks, ir cerības spēks, pašāvība nākotnei. Cilvēks kā fiziskajai pasaulei piederoša būtne bez cerības vispār nevar spert dzīvē nevienu soli.

Protams, cilvēks dažreiz var visai dīvaini izrunāties. Viņš, piemēram, nevēlas atzīt, ka mums ir nepieciešams zināt, kas notiek starp nāvi un piedzimšanu. Viņš saka: "Kādēļ mums tas jāzina, mēs taču pat nezinām, kas notiks nākamajā rītā! Ko tad mums var dot zināšanas par to, kas notiek starp nāvi un piedzimšanu?"

Pajautāsim sev, vai mēs tiešām neko nezinām par nākamo dienu? Attiecībā uz nākamo dienu mēs nezinām, vai mēs fiziski vēl būsim dzīvi, bet vienu mēs zinām droši: kamēr mēs fiziski turpinām dzīvot, nākamajā dienā būs rīts, pusdienlaiks un vakars, tieši tāpat kā šodien. Un, ja šodien es kā galdnieks esmu uztaisījis galdu, tad tas man būs arī rīt, un, ja es šodien esmu izgatavojis zābakus, tad rītdien tos kāds varēs uzvilkt, un, ja es iesēju sēklu, tad es zinu, ka nākamgad tā uzdīgs. Mēs zinām par nākotni tikai to, kas mums jāzina. Ja tas tā nebūtu, ja nākotnes notikumi nenorisinātos pēc noteiktiem likumiem, uz kuriem mēs vienmēr varam paļauties, tad dzīve fiziskajā pasaulē vispār nebūtu iespējama. Vai kāds šodien taisītu galdu, ja viņš nevarētu būt drošs, ka pa nakti tas nepazudīs, vai viņš sētu sēklas, ja viņam nebūtu ne jausmas, kas no tām izaugs nākamgad? Tieši fiziskai dzīvei mums ir nepieciešama cerība, jo tieši cerība satur visu fizisko dzīvi kopā un neļauj tai sabrukt.

Fiziskajā plānā nekas nevar notikt bez cerības. Tādēļ cerības spēki ir saistīti ar mūsu cilvēkbūtnes pēdējo apvalku, proti, ar mūsu fizisko miesu. Kas ticība ir astrālajai miesai, mīlestības spēks – ētermiesai, tas ir cerības spēks fiziskajai miesai. Tādēļ cilvēks, kurš nevarētu cerēt, kurš ar izmisumu raudzītos uz to, kas viņu sagaida rītdien, izskatītos tā, ka šis viņa stāvoklis izpaustos viņa fiziskajā miesā. Nekas cits neizpaužas tik raupjās krunkās kā bezcerība, mūsu fizisko miesu nāvējošais spēks. Mēs varam teikt: mūsu būtības kodols ir apņemts ar ticības vai astrālo miesu, ar mīlestības vai ēterisko miesu un ar cerības jeb fizisko miesu. Mēs tikai tad saprotam īsto fiziskās miesas nozīmi, ja ņemam vērā, ka patiesībā tai piemīt nevis ārēji fizisks pievilksanas vai atgrūšanas spēks – tas ir materiālistiskais uzskats –, bet gan tas, ko mēs pazīstam kā cerības spēku. Tas patiešām ir mūsu fiziskajā miesā. Tā ir cerība, kas uzbūvē mūsu fizisko miesu, nevis pievilksanas un atgrūšanas spēki. Tieši šeit mēs varam redzēt, ka jaunā atklāsme, garazinātne, sniedz mums pareizas atziņas.

Ko mums dod šī garazinātne? Tā iepazīstina mūs ar visaptverošo karmas likumu, ar likumu par atkārtotām Zemes dzīvēm, un šis atziņas caurstrāvo mūs ar cerību garīgā nozīmē, tāpat kā apziņa par to, ka rīt saule atkal uzleks, ka sēklas dīgs, nodrošina mūs ar cerību fiziskajā plānā. Tā mums rāda, ka tas, kas fiziskajā plānā sairst, kas, mums izejot cauri nāves vārtiem, pārvēršas par pišļiem, ka šī fiziskā miesa tiks atjaunota jaunajā dzīvē ar spēku, kas mūs caurstrāvo kā cerība, ja vien mēs saprotam karmu. Tādējādi garazinātne apgādā mūs ar visstiprākajiem cerības spēkiem.

Ja cilvēki noraidītu garazinātņi kā jaunu atklāsni mūsdienu pasaulei, tad viņi, protams, tik un tā parādītos uz Zemes savās nākamajās dzīvēs, jo tādēļ jau dzīve neapstātos, ka cilvēki neko negrib zināt par tās likumiem. Cilvēki iemiesotos no jauna, taču šajos jaunajos iemiesojumos ar viņiem notiktu kaut kas īpatnējs. Šajos turpmākajos iemiesojumos cilvēki pamazām pārvērstos par viscaur krunkainu, apvītušu būtni dzimtu, kurai beigu beigās uz Zemes būtu tik vārgas miesas, ka tās neko vairs nevarētu paveikt. Īsi sakot, nākamajās inkarnācijās cilvēci pārņemtu atmiršanas, izkalšanas tendence, ja vien stiprā cerība, kas mūsos rodas, pateicoties stabilām zināšanām par karmas likumu un likumu par atkārtotām Zemes dzīvēm, neatdzīvinātu mūsu apziņu līdz visapslēptākajām cilvēkbūtnes dziļēm, līdz pat fiziskajai miesai. Cilvēcē jau pašlaik ir tendence radīt vājas, izkalšanas miesas, bet nākotnē tās kļūs arvien rahtiskākas, tieši attiecībā uz kaulu sistēmu. Jauna atklāsme nodrošinās cilvēkiem kaulu smadzenes kaulos un dzīvības spēkus nervos. Tā sniegs viņiem dzīvinošo cerības spēku.

Ticība, mīlestība un cerība ir trīs cilvēka būtnes pakāpes; tās ir viņa dzīves neatņemamas sastāvdaļas un jebkādas veselības pamats. Bez tām cilvēks nevar pastāvēt. Un, tāpat kā nav iespējams strādāt neapgaismotajā telpā, tā arī cilvēkbūtne ar savu četrdaļīgo dabu nevar pastāvēt, ja viņas trīs apvalki nav

caurausti, sasildīti un caurstrāvoti ar ticības, mīlestības un cerības spēkiem, kas ir mūsu astrālās miesas, mūsu ētermiesas un mūsu fiziskās miesas pamatspēki. Izvēlieties tikai vienu gadījumu, un pavērojiet, kā jauna atklāsme, ienākot pasaulē, caurstrāvo veco valodu ar domu saturu! Vai no Evaņģēliju atklāsmes mums pretī neskan trīs brīnišķīgi vārdi, kuru augstā gudrība skan pāri laikiem: ticība, mīlestība, cerība! Taču cilvēki nebija sapratuši to pilno nozīmi, viņi bija tos tik maz sapratuši, ka tikai dažviet tika ievērota to pareizā secība. Un, ja arī kāds saka "ticība, mīlestība, cerība", kā tas atbilst pareizajai secībai, tad šo vārdu saturs tiek tomēr tik maz izprasts, ka bieži vien var dzirdēt, cilvēkus sakām: "ticība, cerība, mīlestība" –, kas ir nepareizi, jo nevar teikt: astrālā miesa, fiziskā miesa, ētermiesas, ja vēlas sekot pareizajai kārtībai. Tas tika sajaukts, līdzīgi tam, kā to dara bērns, kurš runā, bet vēl īsti nesaprot savas runas saturu un dažreiz jauc vārdu kārtību teikumā.

Tā tas ir ar visu, kas attiecas uz otro atklāsmi, tā ir caurstrāvota ar domu saturu. Pēc tā mēs tiecamies Evaņģēliju skaidrojumos. Kas šie Evaņģēliji bija līdz šim? Kaut kas tāds, kas varēja spēcīnāt un iepriecināt cilvēkus, caurstrāvot viņus ar lielām, varenām izjūtām, kas varēja ļaut viņiem izjust Golgātas mistēriju. Taču pievērsiet uzmanību kādam ļoti vienkāršam faktam, proti, ka cilvēki reiz sākuši domāt par Evaņģēlijiem, sākuši tos apcerēt! Un, kad viņi sākuši tos pārdomāt, uzreiz tika atrastas pretrunas, kas nebija izskaidrojamas. Garazinātne parādīs, kā šīs pretrunas var izskaidrot, un tikai tad cilvēki sāks saprast Evaņģēlijos izklāstīto domu pārjuteklisko saturu. Līdz ar to mēs esam norādījuši uz ļoti svarīgu un būtisku mūsu laika notikumu, uz jauno Kristus parādīšanos ēteriskajā miesā, kas visa mūsu laika rakstura dēļ tieši nedrīkst būt saistīts ar fizisko miesu. Tad mēs esam norādījuši uz to, ka Kristus parādīsies uz Zemes Tiesneša amatā. Salīdzinot ar Golgātā cietušo Kristu, tas būs triumfējošais Kristus, karmas Kungs, kuru jau nojauta tie, kuri gleznoja Kristu saistībā ar Pastaro tiesu. Kad mēs gleznojam vai citādi attēlojam kādu notikumu, mēs piedāvājam kaut ko tādu, kas notiek vai notiks vienā laika brīdī. Taču īstenībā tā ir parādība, kas sākas 20.gs. un turpināsies līdz pat Zemes beigām. Tiesa jeb karmas sakārtošana sākas ar mūsu 20. gadsimtu. Un tad mēs esam redzējuši, cik bezgala svarīgi mūsu laikam ir tas, ka šī atklāsme palīdz mums atbilstoši novērtēt tādas lietas kā ticība, mīlestība un cerība.

Jānis Kristītājs ir teicis: "Mainiet savas dvēseles nostāju, jo Debesu Valstība atnākusi pie mums; pieņemiet cilvēcisko Es. Turpmāk jums vairs nebūs jāatsakās no tā, lai nonāktu garīgajā pasaulē." Ar to ir skaidri un gaiši pateikts, par ko ir runa, proti, ka, pateicoties Golgātas notikumiem, pārjutekliskā gaisma var iespīdēt cilvēciskajā Es'ā, jo Debesis ir nolaidušās līdz pat cilvēciskajam Es, turpretī agrāk Es'am, lai nokļūtu tajās, bija jāiet pāri nāves sliekšnim bez apziņas. Tagad tie, kuri visu izskaidro materiālistiski, kuri var ticēt tikai materiālām lietām, saka: "Kristus, rēķinoties ar sava laika vājībām un kļūdām, ar tā aizspriedumiem, sludināja lētticīgiem cilvēkiem, ka, vai nu īstenošoties tūkstoš gadu valstība, vai arī notikšot liela Zemes katastrofa. Un tomēr tā nenotika."

Katastrofa notika, tā tik tiešām bija, taču tā bija manāma tikai garīgam skatienam. Lētticīgie, māņticīgie cilvēki domā, ka Kristus esot sludinājis burtisko Debesu nolaišanos no mākoņiem. Tie ir Kristus vārdu materiālistiskie skaidrotāji. Tā arī šolaik varētu būt cilvēki, kuri to, kas ir jāaptver ar garu, gribēs skaidrot materiālistiski, un, ja materiāli nekas nenotiks, tad viņi domās par šo lietu tāpat, kā cilvēki savulaik domāja par tūkstošgadīgās Valstības īstenošanu. Dažs labs ar patiesu līdzjūtību skatās uz Kristus notikumu un saka: "Jā gan, Kristus arī bija nokļuvis sava laika ticības slazdā, Viņš ticējis drīzai Debesu Valstības nonākšanai uz Zemes." Viņi uzskata, ka tā bija Kristus vājība; "Un tad varēja redzēt" – un to saka pat izcili teologi, – "ka Debesu Valstība tomēr nav nonākusi uz Zemes."

Var būt, ka šie cilvēki arī mūsu jauno atklāsmi uztvers tā, ka pēc kāda laika, kad augstākās cilvēciskas spējas būs jau krietni attīstītas, viņi teiks: "Nu redziet, nekas jau nav noticis no tā, kas tur tika sludināts!" Viņi nemaz nenojautīs, ka viss jau ir klāt, tikai viņi to neredz.

Tas atkārtosies. Antroposofijai ir jāsaved kopā liels skaits cilvēku līdz tam laikam, kamēr piepildīsies viss, ko ir teikuši cilvēki, kuri zina, ka mūsu gadsimtā jaunā atklāsme un jaunie pārjutekliskie fakti ienāk cilvēces attīstībā un ka turpmāk tie norisināsies, vispirms samērā neuzkrītoši, bet nākamo trīs gadu tūkstošu gaitā arvien nozīmīgāk, tik ilgi, kamēr nākamā lielā atklāsme pilnīgi ienāks cilvēcē.